

overgrote deel der beroepsmilitairen er in juli '40 toe gekomen was, de door de bezetter geëiste verklaring af te leggen, een verklaring die door menigeen als ietwat vernederend beschouwd werd zodra bleek dat diezelfde bezetter op steeds meer terreinen van het openbare leven ging ingrijpen en dat, door Englands standhouden, de oorlog voortgezet werd.

Ruim drie jaar later waren meer dan dertienduizend Nederlandse militairen in feite datgene wat de meesten hunner, voor hun gevoel, na de capitulatie van mei '40 slechts op papier waren geweest: krijgsgevangenen.

Hoe is het hun vergaan?

De groep der generaals

In eerste instantie werd generaal Winkelman weggevoerd naar de vesting Königstein in Saksen (zie de kaart op pag. 124). Een van zijn eigen adjudanten, een adjudant van koningin Wilhelmina en zijn chauffeur hadden gevraagd hem te mogen vergezellen. Dat werd goedgevonden maar die drie kregen de gelegenheid niet, de generaal persoonlijke diensten te bewijzen: de adjudanten werden aan de Colditz-groep toegevoegd en de chauffeur werd naar Nederland teruggezonden. Van Königstein (een gebouwencomplex waar ook ruim twintig Poolse en ca. tachtig Franse generaals opgesloten zaten) werd Winkelman na drie weken naar de vesting Hohenstein overgebracht en daar kreeg hij gezelschap van de vijf generaals die wij reeds noemden, en van admiraal van Laer. Het Nederlandse groepje telde toen dus zeven personen. Het werd, samen met de Poolse en Franse collega's, in de herfst van '41 naar een sanatorium bij het stadje Troppau in Bohemen overgebracht, vandaar in mei '42 naar een kamp met elfhonderd Franse officieren te Lienz in Tirol, vervolgens in augustus '42 bij wijze van straf (de Nederlanders hadden de Franse officieren gestimuleerd, geen werk op het land te aanvaarden waardoor Duitsers zouden kunnen vrijkomen voor de militaire dienst) naar een kamp in de buurt van Posen, waar zich ook ruim honderd Noorse en ca. zeventienhonderd Joegoslavische officieren bevonden, en het groepje kwam tenslotte in mei '43 opnieuw in de vesting Königstein terecht waar het twee jaar later door de Russen zou worden bevrijd. De groep van zeven was toen geslonken tot een van vijf: op grond van hun slechte gezondheidstoestand hadden generaal Best en admiraal van Laer na de strenge winter van '41-'42 naar Nederland mogen terugkeren – generaal Best (de admiraal was buiten dienst geweest) had daartoe alsnog